

Justitiedepartementet

Grundlagsenheten

Att: Ia Hamlin

103 33 Stockholm

Ju.l6@regeringskansliet.se

Ert datum: 2017-06-19

Er referens: Ju2017/05495/L6

Jernhusens yttrande över SOU 2017:55 ”Utredningen om kameraövervakning – brottsbekämpning och integritetsskydd”

Med detta dokument lämnar Jernhusen synpunkter och kommentarer över nämnda utredning och det författningsförslag som ingår. Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter. Kamerabevakning är en viktig del i Jernhusens arbete för att skapa trygga och säkra miljöer i stationerna. I vårt uppdrag att bidra till att människor använder kollektiva, hållbara färdmedel gör vi vårt yttersta för att tillhandahålla miljöer som resenärer och andra människor gärna besöker.

Jernhusen ser positivt på den utredning som har gjorts och på det förslag som nu föreligger. Vi uppskattar att utgångspunkten för förslaget är att den nya lagen bör ge ökade möjligheter till kamerabevakning både för brottsbekämpande ändamål och för andra berättigade ändamål (sid. 15). Vi ser också att med den nya lagen ökar möjligheten till en enhetlig tillämpning av lagstiftningen över hela Sverige, vilket inte är fallet idag.

Vi anser att kollektivtrafiken ska ses som en helhet. Därmed vill vi föreslå att det undantag från kravet på tillstånd som gäller för tunnelbanevagnar och tunnelbanestationer, 10 § punkt 6 i lagförslaget, ska gälla för kollektivtrafiken som helhet, omfattande även järnvägsstationer och bussterminaler. Kollektivtrafiken är ur resenärsperspektiv ett sammanhängande system och borde ses som sådant även ur ett kamerabevakningsperspektiv.

En trygg och säker stationsmiljö är central för resenären

För resenären och besökaren till stationen är det centralt att miljön upplevs som trygg och säker. Bland de vanligare brotten på stationerna återfinns fickstölder, vilket är ett brott där gärningsmannen kränker den personliga sfären vid utförande av den brottsliga gärningen. Vi vill särskilt framhålla resultatet av kameraövervakning på centralt belägna stationer i tunnelbanesystemet när övervakningskameror installerades (sid. 64); nämligen en minskning av fickstölderna med ca 20 procent. Bevakningen hade således en uppenbar brottsförebyggande effekt.

Jernhusen skulle gärna vilja veta hur utredaren ser på det faktum att på två platser i Stockholm sammanfaller järnvägsstation och tunnelbanestation. De två platserna är station Stockholm City och station Odenplan. Idag är det enbart SL:s pendeltåg som trafikerar dessa stationer med resenärsflöden. I en framtid kan dock andra operatörer, givet att fordonen är anpassade, trafikera de två järnvägsstationerna. Ska järnvägsstationen omfattas av tillståndskravet, men inte tunnelbanestationen? En sådan ordning förefaller inkonsekvent och svårmotiverad.

Vi delar utredarens syn att det är grundläggande för samhället att brottslighet kan bekämpas och lagföras (sid 187). Genom att i efterhand tydligt kunna studera förlopp och snabba, korta händelser ökar möjligheterna till ett tryggare samhälle genom att straffsystemet på det sättet får avsedd generell brottsavhållande verkan. Som utredaren ger uttryck för på sid. 188 är kamerabevakning ett verktyg som utöver att förhindra och förebygga brottslighet, också kan bidra till att utreda begångna brott.

Utredaren beskriver på sid. 189 att det vid grova brott i anslutning till kollektivtrafik regelmässigt frågas efter material från kamerabevakning. I det första stycket på sid. 189 ges en bra beskrivning av hur material från en kamera kan bidra till att bringa klarhet i förlopp samt för att kontrollera samstämmighet med lämnade vittnesuppgifter. Avslutningsvis i stycket beskriver utredaren att material från kamerabevakning kan vara avgörande för att lagföring sker. Detta stämmer med Jernhusens erfarenheter.

Tyvänn har vi fått se en ökad risk och oro för terrorangrepp. Det har på senare år genomförts ett flertal terrorangrepp, och då på platser till vilka allmänheten har tillträde. På sid 186 hänvisar utredaren till regeringens nationella strategi mot terrorism. I den har det slagits fast att terrorism riktar sig mot offentliga platser som platser för kollektivtrafik och köpcentra. Även här spelar kamerabevakning med inspelat material en viktig roll för att komma till klarhet med vad som inträffat samt för att gripa och lagföra de skyldiga.

Se kollektivtrafik som en helhet och undanta från tillståndskravet

Utifrån det ovanstående anser Jernhusen att det finns fog för att kollektivtrafiken ska ses som en helhet och för att tillståndskrav inte ska gälla för

kamerabevakning av objekt inom kollektivtrafiken, som exempelvis stationer. Givetvis ska det genom skyltning tydligt informeras om att området är under kamerabevakning med angivande av erforderliga kontaktuppgifter.

Beakta den personliga integriteten i hanteringen av data

Jernhusen instämmer i att den personliga integriteten är skyddsvärd och att det därför är mycket viktigt att den information som kan inhämtas genom kamerabevakning samlas in och hanteras på ett korrekt sätt. En modern kamerabevakningslag behöver följas av en modern, säker hantering av data så att informationen inte hanteras på ett integritetskränkande sätt eller hamnar i orätta händer.

Allmänna ytor i stationen bör ses på samma sätt som allmänna ytor i köpcentrum

Det främsta behovet hos resenärer och besökare är en trygg och säker miljö att vistas i. En annan viktig komponent för resenären är att det finns ett anpassat serviceutbud på stationen. I det ingår att tillhandahålla butiker, caféer, restauranger och annan verksamhet i anslutning till det kollektiva färdmedlet. En modern station kan därför mer och mer anses likna ett köpcentrum. På sid 266 anger utredaren att "Tillståndskravet gäller vidare inte *gemensamma utrymmen i köpcentrum*".

Med utgångspunkt i att stationsmiljöer i vissa fall kan likställas med köpcentrum borde en modern kamerabevakningslag hantera dem lika, och därmed skulle stationen inte heller på den grunden omfattas av tillståndskravet. Stationer blir mer och mer en integrerad del av staden och stadsutvecklingen. Genom att låta även stationen vara undantagen från tillståndskravet kommer många besvärliga gränsdragningar att undvikas.

Om vi ska få fler att resa kollektivt, vilket regeringen uttrycker en vilja för, behöver vi kunna använda alla medel för att tillhandahålla en trygg och säker stationsmiljö för resenären och besökaren av stationen. Därför bör kollektivtrafiken ses som en helhet, bland annat såvitt avser kamerabevakningslagstiftningen.

Kamerabevakning är en viktig del i att uppnå den trygga och säkra miljön som underlättar för människor att välja hållbara transporter.

Jernhusen vill i sammanhanget även påpeka att bolaget upplever skillnader i olika länsstyrelser tillämpning av nuvarande lagstiftning. En ökad samstämmighet i hanteringen skulle ge en högre förutsägbarhet, vilket skulle förbättra bolagets möjligheter att utveckla det förebyggande trygghetsarbetet.

Om Jernhusen

Jernhusen utvecklar, äger och förvaltar ett fastighetsbestånd av stationer, stationsområden, underhållsdepåer och godsterminaler längs den svenska järnvägen. Bolaget ska bidra till att skapa en hållbar utveckling genom att underlätta för fler att välja att resa kollektivt och välja järnvägen för sina godstransporter.

Bolaget har sedan sitt bildande 2001 investerat drygt 14 miljarder kronor i fastigheter längs den svenska järnvägen. Detta har skett på kommersiella grunder, och bolaget har därigenom sett till att värdeökningar har kommit staten, ägaren, samt transportsektorns aktörer tillgodo.

Stockholm 2017-09-19

Kerstin Gillsbro,
Vd Jernhusen AB

Handläggare:

Olof Kjellström
Bolagsstrateg och ansvarig för samhällskontakter
Telefon: 0734-13 32 66
E-post: olof.kjellstrom@jernhusen.se

Samtliga sidhänvisningar i dokumentet hänvisar till "Betänkande av Utredningen om kameraövervakning – brottsbekämpning och integritetsskydd." SOU 2017:55